

ár: 700 Ft, előfizető ára: 650 Ft, külföldi előfizető ára: 6,5 Euro

2011/3. V. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

A VADÁSZKUTYA

VALAMENNYI VADÁSZKUTYAFAJTA TENYÉSZTÉSÉT, GONDOZÁSÁT, NEVELÉSÉT, TARTÁSÁT
ÉS VADÁSZATRA VALÓ HASZNÁLATÁT TÁRGYALÓ SZAKLAP

NEHEZÍTETT
VÉRCSPA VERSENY
2011

IWT 2011
BESZÁMOLÓ

UTÁNKERESÉS

VADÁSZMADÁR
ÉS VADÁSZKUTYA
SZIMBIÓZISA (II.)

NYUGAT-SZIBÉRIAI LAJKA

A VADÁSZAT
MÚLTJA- JELENE-JÖVŐJE I.

FÉLIX ENDRE
AZ ÁLLATOK
TANÍTÁSA

www.avadaszkutya.hu

VADGAZDA MÉRNÖK TANULMÁNYÚT

A Vadászrovat

Kedves Olvasó! Bizonyára sokan találkoztak már a vadászatot érintő, mindenféle tudományos háttérrel nélkülrő, leginkább érzelmi alapokon nyugvó, magát a vadászati tevékenységet rendszerint negatívan megközelítő megnyilvánulásokkal. Mi, a vadgazdálkodásban érdekelt szakemberek természetesen nem mehetünk el szó nélkül akár az ilyennek tűnő, akár más egyéb, a szakmánkat érintő események mellett. A modern világunkban hajlamosak az emberek megfelejtkezni olyan ősi tevékenységekről, mint maga a vadászat, előszeretettel nyilatkoznak felületes ismeretekkel felvértezve annak a nagy nyilvánosság számára szenzációszámba menő árnyoldalairól. A vadászathoz kötődő hagyományokról, a nemzeti örökségünk részét képező vadászati kultúránkról és nemzeti kincsként aposztrofált vadállományunkról, valamint a mai vadgazdálkodás és vadászat természetmegőrző szerepéről vajmi kevés szó esik. A felnövekvő nemzedékek sem kapnak megfelelő mélységű és szakmai háttérű ismereteket ezzel kapcsolatban, így egyre több energiát kell fordítani tevékenységünk széles körű elfogadtatására, megszerettetésére. Ma, a vadászat rendszerint azok 'kiváltsága', akik családi indíttatás révén öröklik ezt az életformát, de a 'kivülállók' részére egy érthetetlennek tűnő, ismeretlen foglalkozás. Mivel vadászok képzésével foglalkozunk, ezért kiemelten fontosnak tartjuk, hogy olyan minőségi képzésben részesítsük hallgatóinkat, akik az átfogó elméleti alapok, valamint a gyakorlati ismeretek birtokában példamutató módon gyakorolják majd vadászati tevékenységüket, amivel méltán öregbíthik annak hírnevét! A következőkben, egy napjainkban igencsak érdekes témát szeretnénk felkarolni: a vadászok képzésével, a vadásszá válás folyamatával szeretnénk írásunkban foglalkozni a kezdetektől napjainkig, illetve azon is túlmenően...

Németh Zoltán

A VADÁSZAT MÚLTJA- JELENE- JÖVŐJE I.

A létfenntartó vadászat

A vadászat egyidős az emberrel, annak egyik legősibb foglalkozása. Az ember őse törzsfjlődése során a növényevő életmódról fokozatosan áttért a vegyes táplálkozásra, majd a húsevésre, gyűjtögetésre, vele párhuzamosan pedig a létfenntartó vadászatra. Természetesen mindez egy hosszú evolúciós folyamat részeként alakulhatott ki, amikor az előember az eszközhasználat- tal és az együttműködésen alapuló vadászattal képes volt kommunikációs készségét kihasználva a táplálékpíramis csúcsára jutni. Ehhez az életfor- mához olyan tulajdonságokra volt szüksége a vadászó ősöknek, melyek gén- jeikben öröklődtek: kiváló hallás, látás, éberség, jó reflexek, gyorsaság, megfelelő testi kondíció. Ezek a tulajdonságok tanulható, fejleszthető képességekkel is bővültek, melyekre a jobb eredményesség érdekében volt szükség: elődeinknek meg kellett figyelnie a zsákmányfajok viselkedését, kiismerni azok tartózkodási helyeit, táplálkozási és vonulási szokásait, meg kellett tanulnia türelemmel és zaj nélkül várakozni, belopni a vadat, illetve meg kellett tanulnia a hatékony elejtés fortélyait, ehhez pedig egyre fejlet- tebb, alkalmas vadászati módokat kellett kidolgoznia, valamint ehhez esz- közöket készíteni és használni.

Összegezve elmondhatjuk, hogy készségeinek fejlesztése, illetve tanulás nélkül nem maradhatott volna fenn vadászó elődünk. Az állattenyésztő tevékenység kialakulása a növénytermesztéssel kiegészülve az emberiség fejlődéstörténetének fontos állomása. Mindez azonban alig több mint 10.000 évvel ezelőttre tehető, ami evolúciós léptékben mérve nagyon rövid időintervallum. Ekkortól az ember számára a vad jelenléte veszélyforrássá vált, hiszen annak életmódja egyre több kárt okozott az ember által létreho- zott javakban. Tulajdonképpen, ha az emberiség eddigi történetét 24 órára felosztanánk, akkor csak az utolsó 1 percben nem a létfenntartást szolgálta a vadászati tevékenység...

Vadászat a civilizált kultúrákban

A honfoglalás idején őseink a Kárpát-medence rendkívül gazdag növény- és állatvilágát hasznosították, kezdetben a vadászból, halászból tartották fenn magukat. A mai napig alkalmazzuk az akkori hagyományos vadászati módokat. Anonymus a következőket írta rólunk: „amint a magyarok e honba költöztek, ifjaik csaknem mindennap vadászatot valónak, s innen van, hogy aznaptól fogvást a magyarok a többi nemzeteknél külön vadásznak.” Ehhez a hírnévhez azonban nem csak a kiváló, messzé földön rettegett íjásztudomány szükségeltetett. A lovas vadászatok, a kitarító vadúzések, a lándzsával való szakszerű bánásmód mind-mind rengeteg gyakorlást igényeltek, valamint egyre behatóbban kellett ismerni az adott vadfajok életmódját. Tanulni kellett a vadász mesterséget az öregektől, hisz akkor éreit csak férfivá, akkor válhatott elismert tagjává a közösségnek az ifjú, ha saját maga képes volt szakszerűen terítékre hozni a vadat. A vadászat ekkor még bárki számára alanyi joggal biztosított volt, a törzsi szállásterületeken semmi sem korlátozta azt. Az úgynevezett szabadvadászat szokásjogként mindenkit megilletett.

Az államalapítás után a kialakult feudális tulajdonviszonyok alapjaiban változtatták meg az addigi, ha úgy tetszik szabad rendszert. A vadban leginkább bővelkedő területek királyi birtokba kerültek, így a vadászat joga is őt illette meg. A szabad vadászat egyre inkább korlátok közé szorult, nemesi kiváltság lett. A vadászat szabályozásának kezdete Szent László király 1092. évi dekrétumához vezethető vissza, amely már vadászati szankciókat tartalmazott. Vallási okból - az ebek és a lovak elvételének terhe mellett - "mondott ünnepnapokon" megtiltotta a vadászatot. E dekrétum a papokra és egyéb egyházi személyekre is tartalmazott rendelkezést, ha netán megszegnék a tiltást: "veszítse el egyházi rendjét, míglen eleget teend vétkéért." II. Endre az Aranybullában a következőket rendelte el: "solymárok nemesek falvaira szállani ne merészkedjenek".

A XII. században meginduló birtokadományozások hatására erdőővő és vadászszervezetek jöttek létre, melyek vadfajok szerint szakosodtak. A magyar királyi udvar vadászszervezetében fő tisztségviselő a királyi vadászispán volt, az ő alárendeltjei a királyi vadászok, a királyi bölényvadászok, a királyi solymászok, a királyi pecérek, ebfalkárok voltak, külön ispánnal, s mellettük megjelentek a királyi madarászok, valamint a hálóhordozók. Ezeknek a szervezeteknek a feladata az erdő őrzése mellett a vadászat volt.

Általában az erdő mellett telepedtek le, kiváltságokat élveztek, mesterségük apáról fiúra szállt. A vadászatra vonatkozó első jogszabályi korlátozásait II. Ulászló király 1504. évben kelt dekrétumában vezette be, miszerint a jobbágyok már nem vadászhatnak szabadon, hanem elsősorban földesuruk hasznára. Ezekben az időkben a királyi és nemesi udvarokban a bajvivásra, a harcedzettségre való felkészítésben is szerepe volt a vadászatnak.

Ekkor már egyértelműen beszélhetünk a vadászmesterségről, amit régen is tanulni kellett. A tanulmányi idő hosszú volt, akár 3-4 év is lehetett. Aki vadász akart lenni, annak el kellett szegődnie egy tapasztalt vadászhoz inasnak. A tanulóra eleinte olyan egyszerűbb feladatokat bízta, mint a vadászkutyák őrzése és ápolása, nyomkövetés/csapás, az elejtett vad húzása, zsigerelése, nyúzása, trófeájának kikészítése. Ugyanakkor fel kellett ismernie a különböző vadászkürt jeleket, valamint sok gyakorlással meg is kellett a vadász-szignálokat tanulnia. Később bele kellett tanulnia a csapás/vadbefogás fortélyaiba, legvégül pedig a lőtudományt is el kellett sajátítania. Am mindeközben az egyik legfontosabb dolga volt a különböző vadfajok életének, biológiájának megfigyelése, tanulmányozása, a természet minden elemének megismerése. Attól függően, hogy az ifjú vadászjelölt milyen gyorsan tanult, egy idő után már önállóan oldhatott meg feladatokat. Részt vehetett az ünnepi eseménynek számító nagyobb hajtóvadászatok előkészítésében, annak szervezésében. Végül vizsgával kellett bizonyítania, hogy megszerezte az átfogó ismereteket vadászból, erdészből, növénytanból, és még földmérésből is. A vadásszá avatás a vadásztör ünnepélyes átadásával végződött.

A vadászati törvény szabályozása

Az 1729. évi XXII. törvénycikkkel megszületett az első magyar vadászati törvény, amiben felismerhetők a vadászati jognak az ingatlannal, vagyis a föld tulajdonjogával való összefüggései. Ez, a korában nagyon modernnek számító törvény határozott meg először tilalmi időket és szabályozott bizonyos vadászati módokat. Később az 1802. évi XXIV. törvénycikk már rendelkezett a vad által okozott károkról is. A vad állami tulajdonának törvényi szabályozását pedig a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény határozta meg. Magyarországon jelenleg a vadászatot és vadgazdálkodást a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény szabályozza, amely nagyon részletes és szigorú vizsgaszabályzata tartalmazza a vadásszá válás feltételeit Magyarországon.

Vadászat napjainkban

Az egyre fejlődő civilizáció kialakulásával fokozatosan megváltozott az ember és a természet viszonya, átalakult a vadászat szerepe is.

Magát a vadászatot a vadgazdálkodástól elkülönülten tekintve az azt övező szakmai kultúra, valamint a vadászetika/etikett írott és íratlan szabályainak a mindennapi gyakorlása emeli magasabb szintre és különbözteti meg az egyszerű zsákmányszerzéstől. A vadászat egy életforma. A természettel való együttélés speciális formája, amely a vadgazdálkodási tevékenység révén mára önálló gazdasági ágazat, aktív természetvédelem!

Folytatjuk...

Budapest; 2011. május 1.

Németh Zoltán, vadgazda mérnök, tanfolyamvezető

www.vadasztanfolyam.hu

Irodalom:

1. *Magyar Néprajz nyolc kötetben II. kötet, Gazdálkodás, Természeti gazdálkodás, Vadászat, Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatóintézet*

2. *Mindentudás Egyeteme: Miért Vadászunk? IX. szemeszter, Faragó Sándor*

**Az legyen a vadász nemes törekvése,
Hogy a vadat óvja, kímélje és védje,
Vadásszék, mint törvény és szokás kívánja
S a teremtményben is a Teremtőt áldja.**